

4-19214_{II}

S. A. BORDONOV

**RAHVAKOHUS
SOTSIALISTLIKU OMANDUSE
KAITSEL**

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS • TALLINN 1951

A-19274 II

S. A. BORDONOV

RAHVAKOHUS
SOTSIALISTLIKU
OMANDUSE KAITSEL

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1951

Originaali tiitel:

С. А. Бордонов

Народный суд на страже социалистической собственности

Sisukord

Sissejuhatus	3
Sotsialistlik omandus on püha ja puutumatu	8
Rahvakohus võitluses sotsialistliku omanduse kaitsemise eest	16

2

Tartu Ülikooli
Raamatukogu
17899

SISSEJUHATUS

Iga päevaga avanevad meie võiduka kommunismi poole liikumise kroonikas üha uued erutavad leheküljed.

Oma ajaloolises esinemises Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate koosolekul 9. veebruaril 1946 määras seltsimees Stalin kindlaks kommunistliku partei tegevuskava lähema tuleviku kui ka pikema aja jaoks.

Seltsimees Stalini juhised olid sõjajärgsel perioodil nõukogude rahva võitluse ning töö programmiks.

Kommunistliku partei juhtimisel täitis ja ületas Nõukogude Liit neljanda (esimese sõjajärgse) viie aasta plaani.

Sõjajärgse viie aasta plaani täitmine kindlustas sotsialistliku riigi majandusliku ja poliitilise võimsuse edaspidise tugevdamise ning oli tõsiseks sammuks meie kodumaa edasilikumisel kommunismile.

Majanduslike ja kultuuriliste ülesannete edukas lahendamine nõukogude rahva poolt on parim vastus uue sõja õelatele õhutajatele ja suurim panus rahu eest peetava võitluse üritusse kogu maailmas.

Tööstuse tähtsamate harude töölised, insener-tehnilisel alal töötajad ja teenistujad ning põllumajanduse alal töötajad võtavad endile oma kirjades seltsimees Stalinile uusi kohustusi, mis peegeldavad nõukogude inimeste suurt loovat initsiatiivi ning nende piiritut ustavust oma kodumaale.

Uue ülesehitustöö loominguuline hoogsus NSV Liidus näitab kujukalt, kuivõrd otsustav ja silmanähtav on meie lähenemine kommunismile.

Peamiseks tööriistaks kommunistliku ühiskonna ülesehitamises ja meie kodumaa kaitsmises vaenlaste kallaletungikatsete vastu on Nõukogude sotsialistlik riik.

Edasilikumine kommunismile tingib Nõukogude riigi tegevuse edaspidist süvendamist ja laiendamist.

Sotsialistliku riigi organite süsteemis omab väga tähtsa koha nõukogude kohus. Nõukogude kohus kogu oma tegevusega peab kaasa aitama meie maa ees seisvate ülesannete täitmisele.

Sotsialistliku riigi arengu kõigil etappidel oli kohus proletariaadi diktatuuri võimsaks teguriks, mille abil meie maal kindlustusid sotsialistlik õiguskord ja seaduslikkus.

Kohtule on NSV Liidus pandud sotsialistliku riigi ja nõukogude kodanike huvide kaitsmise kõrge ülesanne.

NSV Liidu, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse 2. paragrahvis on öeldud: «Õigusemõistmise ülesandeks NSV Liidus on kaitsta igasuguste kalaletungide eest:

a) NSV Liidu Konstitutsiooniga ning liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega kehtestatud NSV Liidu ühiskondlikku ja riiklikku korraldust, sotsialistlikku majandussüsteemi ja sotsialistlikku omandust;

b) NSV Liidu kodanike poliitilisi, töö- ning elamualaste ja teisi isiklikke ning varalisi õigusi ja huve, mis on tagatud NSV Liidu Konstitutsiooniga ning liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega;

c) riiklike asutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivide ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seadusega kaitstud huvisid.

Õigusemõistmise ülesandeks NSV Liidus on nõukogude seaduste täpne ja kõrvalekaldumatu täitmise kindlustamine kõigi NSV Liidu asutuste, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanike poolt.»

Karistades nõukogude seaduste rikkujaid, lahendades mitmesuguseid vaidlusi ja konflikte ning võideldes kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses, kasvatab rahvakohus «NSV Liidu kodanikke kodumaale ja sotsialismile ustavuse vaimus, nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumata täitmise, sotsialistlikusse omandusse hoolitsevalt suhtumise, riiklikusse ja ühiskondlikusse kohustusse ausalt suhtumise ning sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus» (NSV Liidu, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse § 3).

Meie maal ühtuvad riigi ning rahva huvid sotsialistliku

ühiskonna iga tööinimese huvidega. Nõukogude rahvakohus kaitseb valvsalt sotsialistliku riigi saavutusi.

See nõukogude kohtu suur ülesehitav ja sügavalt loov tegevus omandab erilise mõtte kapitalistlikes maades valitseva niinimetatud «seaduslikkuse» kõige täielikuma marasmi valguses.

Kapitalistlikus ühiskonnas kaitseb niinimetatud «seaduslikkus» eraomandust, kapitalistide ja mõisnike omandust, Lenin rõhutas, et kohus kapitalistlikus ühiskonnas on «peamiselt rõhumise aparaadiks, kodanliku ekspluateerimise aparaadiks»¹.

Ühes oma tähelepanuväärses teoses «Härrased Golovljoivid» paljastab geniaalne vene kirjanik Saltõkov-Štšedrin kodanliku ühiskonna seaduse tõelist osa.

Juudakene Golovljov targutas nii:

«Kes? Kas mina! Ei, mu sõber, mina ei riisu, riisuvad ju röövlid suurtel teedel, mina aga tegutsen seaduse järgi. Tema hobuse püüdsin kinni oma heinamaalt — noh, ja astu, vennike, rahukohtuniku ette. Kui ütleb rahukohtunik, et võib võõrast heinamaad ära karjatada — ja jumal temaga! Ütleb aga, et ära karjatada ei tohi — midagi pole parata, olge head, makske trahvi! Seaduse järgi, mina, vennike, seaduse järgi!»²

Ekspluataatorlikus ühiskonnas on seaduslikkus alati kaitsnud valitseva klassi huve. Vladimir Iljitš Lenin kirjutas «seaduslikkuse» kohta revolutsioonieelsel Venemaal: «Kuid ei saa konstateerimata jätta kroonikohtunikest ja seisuste esindajaist koosneva kohtu väga iseloomulikku tendentsi: kui nad mõistavad kohut politseinike üle, on nad valmis neile osutama igasugust armulikkust, kui nad aga mõistavad kohut politsei vastu suunatud tegude pärast, siis avaldavad nad teatavasti kõige suuremat karmust.»³

Kaasaegsetes kapitalistlikes riikides näeb kohus oma ülesannet selles, et halastamatult karistada igaühte, kes astub välja võimsate imperialistlike monopolide huvide vastu. Ameerika kohtud õiendavad metsikult arveid lihtinimestega otsekohe, kui nad julgevad esineda protestiga sotsiaalse ülekohtu vastu.

¹ V. I. Lenin, Teosed, 4. väljaanne, kd. 27, lk. 191 (v. k.).

² Saltõkov-Štšedrin, Härrased Golovljoivid, lk. 105 (v. k.).

³ V. I. Lenin, Teosed. Tallinn, 1950, 4. kd., lk. 349.

Selle poliitilise terrori väljenduse ilmekaks näiteks on hitlerliku eeskuju järgi organiseeritud arvete õiendamine Ameerika Ühendriikide kommunistliku partei juhtidega — ameerika rahva parimate esindajatega.

Ameerika Ühendriikides avaldatakse järjest uusi seadusi, millede eesmärgiks on lüüa igasuguseid katseid väljendada töötavate rahvahulkade meeleolusid.

Kaasaegses Ameerikas on poliitiline gangsterlus tavaline nähtus riiklikus elus. Siin luuakse üliustrite ja sündikaate tapmiste, riisumiste ja terroristlike aktide organiseerimiseks ning teostamiseks progressiivsete organisatsioonide ja ühiskonnategelaste vastu.

Kuritegevus Ameerikas täidab finants-haikalade tähtsaid sise- ja välispoliitilisi ülesandeid; sellepärast leiab kuritegevus Ameerikas toetust Ameerika Ühendriikide riigiorganite poolt ning suurimatesse kuritegudesse on segatud Ameerika kõrge- ja keskmise riigitegelased ja ametnikud.

Kaasaegse Ameerika imperialistlikud ringkonnad käsitlevad massilist kuritegevust kui üht reservi kogu poliitilise, ühiskondliku ja riigi elu edaspidises fašiseerimises, seades kuritegevust kolmanda maailmasõja ettevalmistamise teenistusse.

Vastukaaluks Ameerika kohtule, kes on monopolide ustavaks teenriks ja soodustab oma tegevusega uue maailmasõja õhutamist, annab nõukogude kohus oma panuse rahu üritusse, võideldes sotsialistliku omanduse kaitsmise, töö- ja riikliku distsipliini edaspidise tugevdamise ning kodanike õiguste kaitse eest.

Iga uus edusamm meie majanduslikus, poliitilises ja kultuurilises ülesehitustöös on panus võitlusele meie kodumaa võimsuse edaspidise tugevdamise ja rahu eest kogu maailmas.

Võideldes nõukogude seaduslikkuse edaspidise tugevdamise eest ja kõrvaldades vähemagi katse teha takistusi meie edusammudele, annab kohus löögi sõjaõhutamajate pihta.

1949. aastal aset leidnud rahvakohtute valimised üldise, otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel aitasid kaasa rahvakohtute tegevuse tõsisemale parandamisele.

Nõukogude kohus pöörab peamist tähelepanu võitlusele sotsialistliku omanduse kaitsmise, töö- ja riikliku distsipliini tugevdamise ning nõukogude inimeste õiguste kaitse eest.

Rahvakohus on Nõukogude kohtusüsteemi põhilülks, sest rahvakohtutes vaadatakse läbi rõhuv enamik tsiviil- ja kriminaal-asjadest. Nende asjade lahendamise kvaliteedist sõltub suurel määral sotsialistliku õigusemõistmise ees seisvate ülesannete edukas täitmine.

Rahvakohtunik on nõukogude sotsialistliku õiguse alaline propagandist.

Rahvakohtunikud seisavad lähemal kui teised kohtu alal töötajad tehasele, vabrikule, sovhoosile, masina-traktorijaamale ja kolhoosile, kus nad esinevad ettekannetega võitluse kohta sotsialistliku seaduslikkuse kindlustamise eest.

Rahvakohtunik esitab kohalikele partei- ja nõukogude organitele läbivaatamiseks küsimusi, mis tulenevad tema tööpraktikast. Nende esilduste iseärasus seisab selles, et nad on alati konkreetsed ja nende eesmärgiks on ühe või teise tehase, vabriku, kolhoosi ja sovhoosi töö parandamine.

Nõukogude rahvakohtud hoolitsevad eriti nõukogude korra majandusliku aluse — sotsialistliku omanduse — kaitsmise ja täieliku puutumatus kindlustamise eest.

Täites Lenini-Stalini partei direktiive, annavad rahvakohtud tabavaid lööke üksikutele ebasotsiaalsetele elementidele, kes püüavad rikastuda rahva vara arvel.

Rahvakohus, võideldes sotsialistliku omanduse kaitsmise ja suurendamise eest, teostab tähtsat riiklikku funktsiooni.

SOTSIALISTLIK OMANDUS ON PÜHA JA PUUTUMATU

NSV Liidus on loodud uus, sotsialistlik majanduslik baas. Selle baasi aluse moodustab riiklik ja kolhooslik-kooperatiivne omandus.

Sotsialistlik omandus NSV Liidus on kommunistliku ühiskonna ülesehituse graniitseks alusmüüriks.

Stalinlikus Konstitutsioonis on öeldud, et «NSV Liidu majanduslikuks aluseks on sotsialistlik majandussüsteem ja tootmisriistade ning -vahendite sotsialistlik omandus, mis on kindlustunud kapitalistliku majandussüsteemi likvideerimise, tootmisriistade ning -vahendite eraomanduse kaotamise ja inimese teise inimese poolt ekspluateerimise hävitamise tulemusena» (NSV Liidu Konstitutsiooni § 4).

Majandusliku elu NSV Liidus määrab ja suunab riiklik rahvamajanduse plaan ühiskondliku rikkuse suurendamise, töötava rahva ainelise ja kultuurilise taseme järjekindla tõusu, NSV Liidu sõltumatuse kindlustamise ja ta kaitsevõime tugevdamise huvides.

«Sotsialistlik omandus NSV Liidus esineb kas riikliku omanduse (kogu rahva vara) või kooperatiivse-kolhoosliku omanduse kujul (üksikute kolhooside omand, kooperatiivsete koondiste omand)» (NSVL Konstitutsiooni § 5).

Stalinlikus Konstitutsioonis märgitakse, et riiklikuks sotsialistlikuks omanduseks on maa, maapõuevarad, veed, metsad, tehased, vabrikud, kaevandused, raudtee-, vee- ja õhustransport, pangad, sidevahendid, riigi poolt organiseeritud suured põllumajanduslikud ettevõtted (sovhoosid, masina-traktorijamad jms.), samuti ka kommunaalettevõtted ja põhiline elumufond linnades ning tööstusasulais.

Kooperatiivse-kolhoosliku omanduse moodustavad kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühistatud ettevõtted nende elusa ja eluta inventariga, kolhooside ja kooperatiivsete orga-

nisatsioonide poolt toodetud saadused, samuti ka nende ühised ehitused.

Nõukogude võimu olemasolu esimestest päevadest alates on Lenini-Stalini partei andnud erandliku tähtsuse riikliku ja ühiskondliku omanduse loomisele, kindlustumisele ja arendamisele. Selle ülesande lahendamiseks sõltus meie maa sotsialistliku ümberkujundamise suurejooneliste plaanide teostamine.

Meie partei juhid — Lenin ja Stalin — õpetavad meid võitlema riiklike rahasummade kokkuhoidliku kulutamise eest.

Oma ajaloolises teoses «Nõukogude valitsuse järjekordsed ülesanded» kirjutas Vladimir Iljitš Lenin:

«Organiseeruge kuni viimse inimeseni, organiseerige tootmise arvestust, organiseerige arvestust ja kontrolli tarbimise üle ja tehke seda, et meie ei loobiks tuulde sadu miljoneid rublasid trükipressi alt, ja et mitte ükski sajarublaline, mis ebaõigelt on sattunud mõne isiku kätte, ei satuks mujale kui riigipanka. Seda ei saa teha mingi revolutsioonilise puhanguga, mitte kodanluse lõpuni purustamisega. Seda saab teha ainult enesedistsipliiniga, ainult tööliste ja talupoegade töö organiseerimisega, ainult arvestuse ja kontrolliga.»¹

Partei ja Nõukogude valitsus on välja töötanud ja ellu viinud rida tähtsaid abinõusid, mis kindlustasid üldrahvaliku omanduse säilitamist ja edasist arenemist.

Meie maal, kus sotsialistlik omandus on ainelise ja vaimse elu edasise õitsengu allikaks, on täiesti arusaadav ja seaduspärane nõukogude rahva eluline huvitatus sotsialistliku omanduse suurenemisest, arenemisest ja kindlustumisest.

Rahvademokraatia maades, kes sammuvad sotsialismi teed mööda ning kus tähtsamad tootmisvahendid on riigi käes, on kõik materiaalsed hüved pandud oma elu sotsialistlikel alustel ümberkujundavate rahvaste teenistusse. Siin likvideeritakse edukalt rahvusvahelise imperialismi agentuur, kes püüab õõnestada nende maade majandust ja takistada rahvamajanduse arenemist. Nende maade rahvad, keda juhivad kommunistlikud ja töölisparteid, suurendavad oma revolutsioonilist valvsust, likvideerivad edukalt vaenlase rünnakuid ning kindlustavad oma riiklikku omandust. Arvesse võttes Nõukogude

¹ V. I. Lenin, Teosed, 27. köide, lk. 269 (v. k.).

riigi ülesehitamise hiiglasuuri kogemusi, võtavad rahvademo-
kraatia maad tarvitusele vajalikke abinõusid sotsialistliku
omanduse kaitsmise alal.

Kodanlikes riikides suhtuvad töötajad vihavaenuga kapita-
listide omandusse. Selles omanduses näevad nad oma orjasta-
mise põhjust. Kapitalistlik omandus on tööliklassi ja kõigi
töötajate ekspluateerimise allikaks.

Kaasaegsetes imperialistlikes riikides on kogu rahva jõukus
koondatud väikese käputäie magnaatide kätte, kes töötavate
hulkade suhtes panevad maksma oma terroristlikku dikta-
tuuri.

Kapitalistlik omandus võtab töötavailt hulkadelt elementaar-
sed elutingimused ning määrab neid nälgimisele ja orjusesse.

Käputäis Wall Streeti magnaate, kes on koondanud enda
kätte tähtsamad juhtivad seisukohad kõigis majanduselu sfää-
rides, kontrollivad täielikult Ameerika Ühendriikide valitsuse
välis- ja sisepoliitikat.

Kodanlikud valitsused, kes on ainult marionettideks kapita-
listide käes, teevad kõik selleks, et kindlustada kapitalistlikku
omandust.

Kodanlus, kasutades kõiki vale ja pettuse vahendeid, püüab
varjata kapitalistliku omanduse tõelist olemust. Kodanlus
püüab veenda töötajaid, et loodus ise olevat andnud kapitalis-
tidele õiguse võimutseda ja käsutada maa varasid ning see-
tõttu olevat kasutu ja mõttetu püüda purustada kapitalistlikku
omandust.

Püüdes tõestada, et kapitalistlik omandus olevat igavesti ol-
nud, on ja saavat olema, püüavad imperialistlike riikide va-
litsejad varjata seda lihtsat tõde, et see omandus on rahva-
hulkade töö, mida kapitalistid on omastanud ekspluataatorlike
riikide terroristliku tegevuse abil.

Nõukogude sotsialistlik riik erineb põhimõtteliselt kõigist ka-
pitalistlikest riikidest. Tema on töötajate, mitte aga ekspluataa-
torite huvide teenistuses.

Nõukogude riik, väljendades kogu rahva tahet, kindlustab
sotsialistliku omanduse, selle nõukogude korra püha ja puu-
tumatu aluse, kodumaa rikkuse ja võimsuse ning töötajate
kultuurse ja jõuka elu allika kaitset.

Nõukogude riigi tähelepanu keskpunktis seisab nõukogude korra aluse — sotsialistliku omanduse — säilitamine ja tugevdamine.

Sellele on seltsimees Stalin korduvalt tähelepanu juhtinud. Ta ütles:

«Kui kapitalistid kuulutasid eraomanduse pühaks ja puutumatuks, taotledes omal ajal kapitalistliku korra kindlustamist, siis meie, kommunistid, peame seda enam kuulutama ühiskondliku omanduse pühaks ja puutumatuks, et kindlustada seega uusi sotsialistlikke majandusvorme kõigil tootmise ja kaubanduse aladel. Sallida ühiskondliku omanduse varastamist ja riisumist — olgu küsimuses riigi omanduse või kooperatiivide ja kolhooside omandusega — ja tähele panemata jätta säärased kontrrevolutsioonilised nurjatused, — tähendab aidata õõnestada nõukogude korda, mis on rajatud ühiskondlikule omandusele kui oma alusele».¹

Kõneldes 7. augustil 1932 avaldatud seaduse «Riiklike ettevõtete, kolhooside ja kooperatiivide varanduse kaitsmise ja ühiskondliku sotsialistliku omanduse kindlustamise kohta» suurest tähtsusest, rõhutas seltsimees Stalin, et «see seadus on aluseks revolutsioonilisele seaduslikkusele käesoleval silmapilgul. Ja selle kõige rangem ellurakendamine on iga kommunisti, iga töölise ja kolhoosniku kõige esimene kohus.»²

Seaduses tähendati, et isikuile, kes püüavad omastada sotsialistlikku omandust, tuleb vaadata kui rahvavaenlastele, et otsustav võitlus ühiskondliku varanduse riisujate vastu on nõukogude võimu organite esimeseks kohuseks.

Seltsimees Stalin rõhutas, et sotsialismi vaenlased, kartes avalikult välja astuda nõukogude võimu vastu, püüavad mitmesuguste riisumise vormide abil õõnestada sotsialistlikku majapidamist ja sotsialistlikku omandust. «Peaasi nende endiste inimeste «tegevuses» seisab selles,» ütles seltsimees Stalin, «et nad organiseerivad riigi varanduse, kooperatiivide vara ning kolhoosiomandi massilist varastamist ja riisumist. Vargus ja riisumine vabrikuis ja tehaseis, raudteeveoste varas-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 13. köide, lk. 209 (v. k.).

² J. V. Stalin, Teosed, 13. köide, lk. 209 (v. k.).

tamine ja riisumine, vargus ja riisumine ladudes ja kaubanduslikes ettevõtetes, eriti aga vargus ja riisumine sovhoosides ja kolhoosides, — niisugune on nende endiste inimeste «tegevuse» põhilaad. Otsekui klassiinstinktiga tajuvad nad, et nõukogude majanduse aluseks on ühiskondlik omandus, et kurja tegemiseks nõukogude võimule on tarvis kõigutada just seda alust, — ja tõepoolest püüavadki nad massilise varguse ja riisumise organiseerimise teel kõigutada ühiskondlikku omandust.»¹

Väljendades kogu nõukogude rahva taht rõhutab Stalinlik Konstitutsioon: «Isikud, kes ühiskondlikku, sotsialistlikku omandust ohustavad, on rahvavaenlased» (§ 131).

Eriti suurenes sotsialistliku omanduse kaitse tähtsus Suure Isamaasõja ajal hitlerlike röövvalutajate vastu. Neil aastail, mil nõukogude rahvas mobiliseeris kõik oma vaimsed ja materiaalsed jõud vaenlase purustamiseks, kujutas igasugune katse omastada sotsialistlikku omandust endast erilist ohtu meie kodumaale.

Pärast Suure Isamaasõja lõppu asus nõukogude rahvas rahulikule loovale tööle, et kiiremini taastada ja edasi arendada rahvamajandust. Hoolikas suhtumine riiklikusse ja ühiskondlikusse omandusse on meie maal kommunismi ülesehitamise suure stalinliku programmi eduka täitmise üks tähtsamaid eeldusi.

Üldrahvalikus võitluses rahvamajanduse taastamise ja arendamise sõjajärgse stalinliku viisaastaku plaani täitmise ja ületamise eest saavutatud edu on soodustanud rahvamajanduse kõikide harude ennenägematut kasvu ja on võimaldanud tunduvalt tõsta töötavate hulkade heaolu.

Meie riigi huvid sotsialistliku ülesehituse neis tingimustes nõudsid terve rea uute abinõude tarvitusele võtmist, mis väljendavad nõukogude rahva suurenenud hoolitsust rahva vara kaitsmise eest. Üheks selliseks abinõuks on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt 4. juunil 1947 välja antud seadlus «Kriminaalvastutusest riikliku ja ühiskondliku varanduse riisumise eest».

Seadlus annab otsustava löögi ühiskonnavastastele elemen-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 13. köide, lk. 208 (v. k.).

tidele, kes püüavad sotsialistliku omanduse arvel kasu lõigata. Seadluse eesmärgiks on juurteni hävitada riisumised ja vargused.

Seadlus karistab karmilt sotsialistliku omanduse riisujaid.

Riikliku vara vargust, omastamist, raiskamist ja muud riisumist karistatakse kinnipidamisega paranduslike tööde laagris tähtajaga seitsmest kuni kümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või ilma selleta (seadluse § 1).

1947. aasta 4. juuni seadlus võtab arvesse riikliku omanduse riisumiste erilist ohtlikkust, kui need on toime pandud korduvalt, organiseeritud rühma (jõugu) poolt ehk suurtes kogustes. Seda liiki kuritegude eest näeb seadlus ette kinnipidamist paranduslike tööde laagris tähtajaga 10 aastast kuni 25 aastani ühes vara konfiskeerimisega (seadluse § 2).

Kooperatiiv-kolhooslik ja iga muu ühiskondlik vara on meie kodumaa võimsuse ja rikkuse üks allikaid.

Ühiskondliku vara varguse, omastamise, raiskamise või muul viisil riisumise eest karistatakse kinnipidamisega paranduslike tööde laagris tähtajaga viiest aastast kuni kaheksa aastani ühes vara konfiskeerimisega või ilma selleta (seadluse § 3).

Neil juhtudel, kui ühiskondlikku vara riisutakse korduvalt, organiseeritud rühma (jõugu) poolt või suurtes kogustes, näeb seadus ette karmima karistuse: kinnipidamise paranduslike tööde laagris tähtajaga 8 kuni 20 aastani ühes vara konfiskeerimisega (seaduse § 4).

Seadlus karistab kindlasti teadaolevast ettevalmistatavast või toimepandud riikliku või ühiskondliku varanduse riisumisest, mis on ette nähtud seadluse § 2 ja § 4, võimuorganitele mitteteatamise eest, määrates karistuseks vabaduse kaotuse kahest kuni kolme aastani või väljasaatmise viiest kuni seitsme aastani (seadluse § 5).

Tuleb eriti rõhutada, et sotsialistliku omanduse riisujate vastu eduka võitluse pidamise huvides näeb seadlus ette vastutust riikliku ja ühiskondliku vara riisumise eest, olgu see toime pandud mistahes viisil.

Nii karistatakse seadluse järgi sotsialistliku omanduse kõrvaldamisi varguse, riisumise, röövimise, šantaaži, kelmuse või muul viisil. See on täiesti arusaadav. Sotsialistlik riik ei või

leppida sellega, et üksikud ühiskonnastased elemendid nõrgestavad meie kodumaa majanduslikku võimsust igasuguste kuritegelike võtete abil.

On tähtis õigeaegselt paljastada neid kuritegusid ja võtta süüdlasi seaduslikule vastutusele.

Sotsialistliku omanduse kõrval on meie maal ka kodanike isiklik omand. Stalinlik Konstitutsioon kaitseb kodanike isikliku omandi õigust nende töötuludele ja säästudele, elamule ja kodusele abimajapidamisele, koduse majapidamise ja tarviduse esemeile, isikliku tarvituse ja mõnususe esemele, samuti ka kodanike isikliku omandi pärimise õigust.

Isiklik omand NSV Liidus on lahutamatu seotud sotsialistliku omandusega. Sotsialistliku ülesehitustöö suured edusammud kindlustasid töötavate hulkade ainelise heaolu järjekindlat kasvu. Iga edusamm võitluses kommunismi eest kindlustab nõukogude rahva ainelist ja vaimset jõudude edasist õitsengut. Nõukogude inimesed, tõstes tööviljakust vabrikutes ja tehastes, sovhoosides ja kolhoosides ning suurendades rahva jõukust, kindlustavad oma ainelist vajaduste veel laialdasemat rahuldamist.

Seepärast hoolitseb Nõukogude riik igati nõukogude kodanike isikliku omandi kaitsmise eest. Sel eesmärgil andis NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium välja 4. juunil 1947 seadluse «Kodanike isikliku omandi kaitsmise tugevdamise kohta».

Isikuid, kes isiklikule omandile kallale tungivad, karistatakse karmilt.

1947. aasta 4. juuni seadluse «Kriminaalvastutusest riikliku ja ühiskondliku varanduse riisumise eest» väljaandmisest on juba möödunud üle nelja aasta. Möödunud ajavahemik tõi nähtavale selle seadluse suure tähtsuse võitluses sotsialistliku omanduse edasise kindlustamise eest. Iga aastaga kahaneb järsult kuritegelik kallalekippumine riiklikule ja ühiskondlikule omandusele.

Siiski ei ole vanadest vaadetest ühiskondlikule omandusele veel täielikult jagu saadud. Nagu märkis seltsimees Molotov, «on kapitalismi igandid inimeste teadvuses väga visad kaduma».¹

¹ V. M. Molotov, Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 30. aastapäev. Tallinn, 1947, lk. 24.

On veel inimesi, kes ei peatu otsese kallaletungi eest sotsialistlikule omandusele.

Praegusel ajal, sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku perioodil, on inimeste teadvuses kapitalismi igandite likvideerimisel esmajärguline tähtsus. Võitlus sotsialistliku omanduse kaitsmise eest on võitlus nende igandite likvideerimise eest.

Nõukogude organite praktilises tegevuses on 1947. aasta 4. juuni seadlus «Kriminaalvastutusest riikliku ja ühiskondliku varanduse riisumise eest» üks tähtsamaid vahendeid riikliku distsipliini ja organiseerituse edasise tõstmise eest.

RAHVAKOHUS VÕITLUSES SOTSIALISTLIKU OMANDUSE KAITSMISE EEST

Nõukogude rahvakohus on kõige demokraatlikum kohus maailmas. Ta on üles ehitatud ja tegutseb järjekindla sotsialistliku demokraatliku põhimõtete kohaselt.

Igal ajaloolisel etapil kerkisid nõukogude õigusemõistmise ette uued ülesanded, mis määrati kindlaks kommunistliku partei poliitika poolt.

ÜK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni pleenumil jaanuarikuus 1933. aastal ütles seltsimees Stalin:

«Uue majanduspoliitika esimese perioodi revolutsiooniline seaduslikkus oli oma teravikuga suunatud peamiselt sõjakommunismi äärmuste vastu, «ebaseaduslike» konfiskeerimiste ja maksude vastu. See kindlustas eraomanikule, üksiktalunikule, kapitalistile tema omandi säilitamise tingimusel, et nad kõige rangemalt kinni peavad nõukogude seadustest. Hoopis teisiti on asi revolutsioonilise seaduslikkusega meie ajal. Meie aja revolutsiooniline seaduslikkus on suunatud oma teravikuga mitte sõjakommunismi äärmuste vastu, mida ei ole juba ammu enam olemas, vaid varaste ja kahjurite vastu ühiskondlikus majanduses, huligaanide ja ühiskondliku omanduse riisujate vastu. Revolutsioonilise seaduslikkuse peamine mure seisab meie päevil järelikult ühiskondliku omanduse kaitsmises ja mitte milleski muus». ¹

Need seltsimees Stalini näpunäited andsid nõukogude rahva-kohtu tegevusele uue sisu.

Nõukogude kohtu võitlus sotsialistliku omanduse kaitsmise eest omas erilise tähenduse. Jõudis kätte kohtu süvenenud ja järjekindla töö järk, kohtu, kelle ülesandeks on kindlustada riikliku ja kolhooslik-kooperatiivse varanduse kaitsmise valdkonnas sotsialistliku seaduslikkuse ranget järgimist.

¹ J. V. Stalin, Teosed, 13. köide, lk. 210 (v. k.).

See kohtu töö ei ole mitte ainult eriti tähtis, vaid on ühtlasi ka kõige keerukam ja raskem.

Siiski on selle teostamiseks nõukogude kohtul olemas kõik võimalused, mis kätkevad tema tõeliselt sotsialistlikus struktuuris.

Stalinliku Konstitutsiooni § 112 ja NSV Liidu, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse § 6 on öeldud: «Kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele».

Kohtunike sõltumatuse põhimõtte tähendab esimeses järjekorras seda, et konkreetsete asjade lahendamisel juhinduvad kohtunikud ainult seadusest. Mitte ükski kohalik organ, mitte ükski ametiisik, olgu ta ka mistahes kõrgel kohal, ei ole õigustatud vahele segama kohtu operatiivsesse tegevusse.

Selle põhimõtte suur tähtsus nõukogude seaduslikkuse edasisele kindlustamisele nähtub juba kas või rahvakohtute tegevusest sotsialistliku omanduse kaitsmisel.

Rahvakohus, arutades raiskamiste ja riisumiste asju, ei piirdu ainult sotsialistliku omanduse konkreetsetele riisujatele karistuse määramise küsimusega, vaid vajalikel juhtudel selgitab välja, kas ei soosinud ettevõtte või asutuse juhatajad neid kurjategijaid, kusjuures kohtu selline seadusele tuginev seisukoht ei muutu olenevalt ühe või teise ametiisiku seisundist.

Kodanlik müüdav kohus ei julge kunagi vastutusele võtta mõnda kõrgelseisvat ametnikku, vaatamata sellele, missuguse kuriteo tema ka ei oleks toime pannud.

Nõukogude kohtule on kõik võrdsed seaduse ees.

Võib tuua arvukaid fakte, mis toovad nähtavale kohtunike sõltumatuse põhimõtte tähtsust edukas võitluses sotsialistliku omanduse riisujate vastu.

Rahvakohus, arutades asja materiaalsete väärtuste riisumise kohta 4500 rbl. suuruses summas ühes tarbijate kooperatiivide rajooniliidu baasist, tegi kindlaks ühe väga tähtsa asjaolu, mis paljastas seda, et tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimees oli segatud toimepandud kuriteosse. Kohtualuse ja rea tunnistajate ütlustest nähtus, et tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimehe süü tõttu ei antud materjal materiaalsete väärtuste raiskamise asjas mitme kuu jooksul edasi uurimisorganitele. Teatud hulk kaupa anti «võlgu» tarbijate kooperatiivide ra-

jooniliidu esimehe korraldusel. Rikkudes kindlaksmääratud kaubanduseeskirju said tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimehe sugulased kaupu otseselt baasist. Kuid tarbijate kooperatiivide rajooniliidu töötajate poolt toimetatud revisjoni aktis oli kõigist neist küsimustest mööda mindud. Rahvakohus suunas täiesti õieti asja täiendavaks uurimiseks ning ühtlasi juhiti kohtumääruses tähelepanu uue revisjoni teostamise vajadusele, kusjuures selle koosseisu pidi kuuluma tarbijate kooperatiivide oblastiliidu esindaja.

Selle kohtumääruse täitmiseks korraldatud uurimine võimaldas välja selgitada materiaalsete väärtuste raiskamise tõelisi süüdlasi. Tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimees lõi ise tingimused raiskamise ja riisumise toimepanemiseks. Muuseas sallis ta kaupade otseselt baasist realiseerimise ebaõiget praktikat, mööda minnes kauplusest. Osa kaupa anti temale «võlgu», kuid võla «unustas» ta kustutamast. Teades seda, et baasi juhataja võtab tihtigi tööle napsi, ei võtnud tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimees tema suhtes tarvitusele mingisuguseid abinõusid.

Esialgne revisjon vaikis selle kõik maha. Tarbijate kooperatiivide rajooniliidu revident ei pidanud sobivaks «oma koduseid tülisid kodunt välja kanda».

Ühtlasi selgitati seoses sellega välja veel teisi tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimehe poolt võimaldatud seaduserik-kumisi.

Kohus, arutanud seda asja, võttis vastutusele mitte üksnes baasijuhataja, kelle süü oli vaieldamatult tõestatud, vaid ka tarbijate kooperatiivide rajooniliidu esimehe, kes omakasu-püüdlikel eesmärkidel rikkus nõukogude seadusi ja tegeles isiklikult kooperatiivsete vahendite omastamisega.

Niisugune rahvakohtu suhtumine asja uurimisse ning selle lahendamise täiesti vastavalt seadusele, vaatamata isikutele, võimaldas hiljem tõsiselt tugevdada sotsialistliku omanduse kaitset tarbijate kooperatiivide rajooniliidu süsteemis.

Võiks tuua ka veel teise näite.

Rahvakohtu poolt ühes linna tööstuskombinaadis materiaalsete väärtuste suure puudujäägi asja arutamisel ütles kohtu-alune, muutes kohtuistungil oma seletusi, mis ta oli andnud eeluurimisel, et revisjoniakt ei olevat õige, sest revisjoni käi-

gus ei olevat arvesse võetud loomulik kadu, mis tekkis rea toodete töötlemisel. Oma süütuse tõendamiseks esitas kohtualune linna täitevkomitee otsuse, millega kanti maha kaunis suur summa materiaalsete väärtuste puudujäägist. Linna täitevkomitee selle otsuse õigsus tekitas rahvakohtul tõsist kahtlust. Kohus, lükates asja arutamise edasi, suunas linna täitevkomitee otsuse oblasti täitevkomiteesse ning palus kontrollida selle seaduslikkust. Rahvakohus näitas ära ka need kaalutlused, miks tema seisukohast pole linna täitevkomitee otsus õige. Peagi sai rahvakohus informatsiooni oblasti täitevkomiteelt teda huvitanud küsimuses. Oblasti täitevkomitee teatas, et linna täitevkomitee otsus on tühistatud ja viimasele on tehtud ettepanek taastada linna tööstuskombinaadi bilansis ebaseaduslikult mahakantud summa. Selgus, et linna tööstuskombinaadi mõned töötajad, soovides pehmenendada kriminaalkohtulikule vastutusele võetud ametiisikute süüd, esitasid linna täitevkomiteele ebaõiged andmed tõeliste kadude kohta tootmises. Niisugune kohtunike tõelise sõltumatuse põhimõte aitab kindlustada sotsialistlikku omandust — Nõukogude riigi majanduslikku alust.

Sedasama võib öelda ka sotsialistliku õigusemõistmise teiste tähtsate põhimõtete kohta.

Vastavalt Stalinliku Konstitutsiooni § 110 ja § 111 toimub kohtupidamine NSV Liidus liiduvabariigi, autonoomse vabariigi või autonoomse oblasti keeles. Asjaarutamine kohtutes on avalik, kuivõrd seaduses ei ole ette nähtud erandit.

Riisumise asjade avalik läbivaatamine keeles, mida mõistab elanikkond, on tähtsaimaks aluseks avaliku arvamuse organiseerimisel võitluse ümber sotsialistliku seaduslikkuse edaspidise tugevdamise eest.

Oma ettekandes Leningradi parteiorganisatsiooni aktiivile 13. aprillil 1926 juhtis seltsimees Stalin tähelepanu vajadusele luua riisujate ümber üldise moraalse boikoti ja põlastuse õhkkond selleks, et «käima panna selline kampaania ja luua selline moraalne õhkkond tööliste ja talupoegade hulgas, mis teeks varguse võimatuks, mis teeks varaste ja rahva varakajate elu ja olemasolu võimatuks».¹

¹ J. V. Stalin, Teosed. Tallinn, 1949, 8. köide, lk. 131.

Nende seltsimees Stalini näpunäidete täitmiseks on olulise tähtsusega riisumiste ja raiskamiste asjade avalik arutamine.

Nõukogude kohus loob sallimatuse ja põlastuse õhkkonna sotsialistliku omanduse riisujate ümber ning kasvatab NSV Liidu kodanikke hoolika suhtumise vaimus riiklikku ja ühiskondlikku varasse.

Nõukogude kohtu tegevusele sotsialistliku omanduse kaitsmise alal kuulub töötajate täielik poolehoid, kes aitavad kohtuorganitel välja selgitada ja paljastada rahva vara raiskajaid.

Rahvakohtu töö riisumise asjade arutamisel tõstab nõukogude inimeste valvsust. Hästi läbiviidud protsess kutsub esile tööliste, kolhoosnike ja teenistujate aktiivsuse sotsialistliku omanduse kaitsmiseks antud seaduse rikkumiste avastamise ürituses, aitab paljastada ametiisikuid, kes ei võta tarvitusele abinõusid rahva vara säilitamise kindlustamiseks.

Läbi vaadates konkreetseid fakte, aitab rahvakohus tõsta üldrahvalikku hoolitsust nõukogude korra majandusliku aluse — sotsialistliku omanduse kaitsmise eest.

Rääkides riisumise asjade avaliku arutamise tähtsusest, on vaja alla kriipsutada erilist kohta, mida omavad kohtuprotsessid, mis viiakse läbi otseselt ettevõtetes, sovhoosides, kolhoosides, masina-traktorijaamades ja asutustes.

Kohale sõitnud rahvakohus arutas sotsialistliku omanduse riisumise asja kolhoosis. Kohus tegi kindlaks, et kolhoosis on arvepidamine laokile jäänud, ei ole vilja vastuvõtmise eest vastutavaid isikuid rehepeksu kohal ja tema transporteerimise juures, samuti avastati üksikute kolhoosijuhatusete liikmete ebaseaduslikke toiminguid.

Kolhoosnikud nõudsid kohtuprotsessi tulemuste läbiarutamist kolhoosi üldkoosolekul. Enne üldkoosoleku kokkukutsumist töötas kolhoosi juhatus välja rea abinõusid arvepidamise ja kolhoosi omandi säilitamise parandamiseks.

Kolhoosnikute üldkoosolekul arvustati teravalt kolhoosi juhatuse tööd kolhoosi omandi säilitamise alal, samuti ka revisjonikomisjoni mitterahuldavat tegevust.

Koosolek pöördus tungiva palvega rajooni täitevkomiteesse — kohustada rajooni põllumajandusosakonda läbi viima kolhoosis dokumentaalse revisjoni ja tulemustest ette kanda üldkoosolekule.

Tarvitusele võetud abinõude tulemusena vabaneti kolhoosis raiskamiste ja riisumiste juhtumest ning korraldati paremini kolhoosi materiaalsete väärtuste arvestus. Arvesse võttes selles kolhoosis avastatud sotsialistliku omanduse mitterahuldava hoidmise fakte, kohustas rajooni täitevkomitee rajooni põllumajandusosakonda parandama revisjonide läbiviimist teistes kolhoosides. Seda küsimust arutati eriliselt rajooni täitevkomitee koosolekul.

Võib tuua ka teise näite.

Linna tööstuskaubastu kaupluses toimepandud riisumise asja arutamisel ilmnisid tunnistajate ja ekspertide seletustest meetodid, millede abil riisuti riiklikku vara. Muuseas tehti kindlaks, et riisujatel õnnestus maskeerida oma kuritegelikku tegevust seetõttu, et ühede kaupade alal olid ülejäägid, teiste alal aga puudujäägid.

Järgmisel päeval tuli uurimisorganitele teise kaubandusorganisatsiooni töötajailt avaldus, milles teatati seda liiki ebaseaduslikest toimingutest ka selles kaubandusorganisatsioonis.

Spetsiaalselt teostatud revisjonid, eeluurimine ja järgnevalt ka kohtulik uurimine näitasid, et üksikutel juhtudel ühede kaupade alal puudujääkide mahakandmisega teiste kaupade alal olevate ülejääkide arvel püütakse varjata sotsialistliku omanduse riisumise fakte.

Kõrgemalseivad kaubandusorganisatsioonid töötasid välja rea abinõusid kontrolli tugevdamiseks otsuste seaduslikkuse üle, mis võetakse vastu igakuuliste ning kvartaalsete inventuuride ja revisjonide järgi. Sellelt seisukohalt ja ka kohtuliku asjaarutamise andmeil kontrollis prokuratuur hiljem käskkirjade seaduslikkust reas teistes kaubandusorganisatsioonides ja avastas mõningad seadusele mittevastavad administratiivsed aktid, mis olid välja antud riikliku ja kooperatiivse kaubanduse valitsemisorganite poolt. Ebaseaduslikud aktid tühistati.

Nii aitab avalik protsess suurendada töötajate, riigi valitsemisorganite ja ühiskondlike organisatsioonide tähelepanu sotsialistliku omanduse kaitsmisele.

Ühtlasi on nõukogude kohtu moodustamise sügavalt rahvalikul iseloomul erakordselt suur tähtsus tema edukale tegevusele sotsialistliku omanduse kindlustamise alal.

Nõukogude võimu esimestest päevadest alates toimub õigusemõistmine meie maal kohtute poolt, kes on valitud demokraatlikel alustel.

Suure Stalinliku Konstitutsiooni vastuvõtmise ajast valitakse rahvakohtud rajooni kodanike poolt üldise, otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

NSV Liidu Konstitutsiooni § 103 ja kohtukorralduse seaduse § 9 järgi toimub kõigi asjade arutamine rahvakohtutes rahvakaasistujate osavõtul.

Rahvakaasistuja, kes on tulnud vabrikust, tehases, kaevandusest, kolhoosist, masina-traktorijaamast, asutusest, teadusliku uurimise instituudist, toob endaga kaasa elu ja laialdaste rahvahulkade meeoleolu põhjaliku tundmise. See aitab temal kui ka kogu kohtu koosseisul paremini mõista ja selgusele jõuda keerulistes momentides, mis tekivad riisumise ja raiskamise asjade arutamisel.

Veel enam, rahvakaasistujad on sotsialistlikku omandust kaitsvate nõukogude seaduste suurepäraseks propagandistideks.

Konkreetsete faktidega varustatud rahvakaasistujad korraldavad endi juures ettevõtetes või asutustes vestlusi ja ettekandeid sotsialistliku omanduse kaitsmise küsimuste alal.

Rahvakaasistuja, erialalt agronoom, tuli tagasi oma alalise töö juurde sovhoosi. Järele mõelnud oma kohtuliku tegevuse tulemuste üle, tõstis ta ametiühingu organisatsiooni ees üles küsimuse, et on vaja pühendada rohkem tähelepanu sotsialistliku omanduse kaitsmisele sovhoosis.

Ametiühingu organisatsioon tegi rahvakaasistujale ettepaneku esineda koosolekul ja jutustada mõningaist iseloomulikemaist riisumise faktidest, mille kohta langetati kohtuotsused, sidudes seda riikliku vara kaitsmise tugevdamise ülesannetega sovhoosis.

Töölise ja teenistujate koosolek möödus väga elavalt. Ettekandes toodi ette mõningaid riisumise fakte, mis leidsid aset rajooni teistes organisatsioonides, kuid konkreetsete näidete varal rõhutati ka sotsialistliku omanduse kaitsmise nõrkust sovhoosi üksikuis farmides.

Ettekande kohta sõna võtnud sovhoosi töölised ja teenistujad märkisid ära ettekande suurt kasu. Näidati arvukatele puu-

dustele riikliku omanduse kaitsmise korraldamise küsimuses sovhoosides. Esitati fakte üksikute ametiisikute hooletust suhtumisest sovhoosi vara säilitamisse.

Siinsamas koosolekul selgusid ka üksikud masinatesse ja inventarisse ebamajandusliku suhtumise juhud. Koosolekul esines sovhoosi direktor, kes tunnistas sotsialistliku omanduse kaitsmise alal leiduvate puuduste kriitika õigeks ja kõneles neist abinõudest, mida võetakse tarvitusele koosolekul märgitud puuduste kõrvaldamiseks.

Rahvakaasistujate selline tegevus on tähtsaks panuseks sotsialistliku seaduslikkuse kindlustamisse.

Rahvakohtunik aitab igati kaasistujatel organiseerida ja läbi viia sotsialistliku omanduse kaitsmist käsitlevate nõukogude seaduste propagandat. Rahvakohtunikud muuseas tutvustavad kaasistujaid rohkem levinud puudustega kohalike organite töös sotsialistliku omanduse kaitsmise alal. Kasutades neid andmeid, võivad rahvakaasistujad mitmekülgsemalt ja konkreetsemalt valgustada küsimusi, mis puudutavad riigi ja ühiskondliku vara kaitsmise parandamist.

Tõsiseks abinõuks võitluses sotsialistliku omanduse kaitsmise tõhustamise alal on ka rahvakohtuniku aruanded valijate ees. Teatavasti on rahvakohtute töös peamiseks ja otsustavaks ülesandeks võitlus riisumiste ja raiskamiste vastu. On endastmõistetav, et rahvakohtunik, esinedes aruandega oma tööst, näitab esimeses järjekorras, kuidas rahvakohus peab võitlust rahva vara riisujate vastu.

Mõõdupuuks rahvakohtu töö hindamisel on võitlus raiskamiste ja riisumiste väljajuurimise eest. Rahvakohtunikud toimivad täiesti õigesti, kui nad oma ettekandeis valgustavad mitte ainult karme võitlusabinõusid rahva vara riisujate vastu, vaid paljastavad ka nende käes olevate andmete põhjal mitmesuguste kohalike organite töös esinevaid puudusi riikliku ja ühiskondliku vara kaitsmise kindlustamisel.

Rahvakohtunike ettekandeis märgitakse enam tüüpilisemaid puudusi üksikute kohalike organisatsioonide töös sotsialistliku omanduse kaitsmise alal, kuid ühtlasi rõhutavad rahvakohtunikud kohtupraktikast tulenevaid järeldusi konkreetsete organisatsioonide suhtes, kus tehakse ettekanne. Niisugune käsitlusviis tõstab ettekande mõju ja annab suuri tagajärgi.

Võib tuua arvukaid näiteid, mis toovad selgesti esile rahvakohtunike selle töö positiivseid tulemusi.

Kohalikud partei- ja ametiühingu-organisatsioonid, üksikute ettevõtete juhatajad töötavad välja ja viivad ellu konkreetseid abinõusid, mille eesmärgiks on ühe või teise kohtuasja arutamisel ilmnunud puuduste kõrvaldamine.

See on aga küsimuse üks külg. Rahvakohtunike aruanded on ka abinõuks nende endi töö parandamiseks. Töötajate sõnavõttud rahvakohtunike aruannete kohta sisaldavad palju väärtuslikke näpunäiteid puudustele rahvakohtute endi töös, eriti aga töös võitluse alal raiskamise ja riisumiste vastu. Rahvakohtunikud, arvesse võttes nende aruannete kohta tehtud märkusi ja ettepanekuid, täiustavad ja tõstavad võitluse taset sotsialistliku omanduse kaitsmisel.

Täielikult on end õigustanud rahvakohtunike üksikute aruannete valgustamise praktika rajooni, tehaste ja teistes kohalikes ajalehtedes. Lühikeses informatsioonis peegeldub rahvakohtuniku ettekande peamine sisu ning puudused üksikute organisatsioonide töös sotsialistliku omanduse kaitsmise alal. Ajaleht informeerib ettekande kohta tehtud ettepanekutest, ning abinõudest, mis võetakse tarvitusele esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

Üsikum rahvakohtunikud esinevad ettekannetega kohalikus raadios teemadel: «Sotsialistlik omandus on nõukogude korra majanduslik alus», «Sotsialistlik omandus on püha ja puutumata», «Üldrahvalik hool sotsialistliku omanduse kaitsmise eest» jne.

Rahvakohtute võimkonda kuulub riisumise ja raiskamise asjade rõhuva enamuse läbivaatamine. Rahvakohtutesse koondub laialdane praktika seda liiki asjade lahendamise alal. Rahvakohtunikud omandavad suuri kogemusi mitmesuguste organisatsioonide tegevuse tähtsamate külgede uurimisel sotsialistliku omanduse kaitsmise alal, riisumiste meetodite ja vormide tundmaõppimise alal.

Rahvakohtunikud täiendavad süstemaatiliselt oma teadmisi jooksva seadusandluse alal, mis määrab kindlaks riigi valitsemisorganite ülesandeid sotsialistliku omanduse kaitsmise alal.

See kõik võimaldab rahvakohtule suurima põhjalikkusega ja

asjatundlikult lahendada küsimusi, mis paratamatult tekivad riisumiste ja raiskamiste vastu peetava võitluse protsessis.

Ühtlasi ei või tähelepanemata jätta ka seda, et rahvakohtute poolt riisumise ja raiskamise asjade enamiku arutamine võimaldab neil suurema selgusega ja süvenenumalt asuda kõnesoleva töö üldistamisele ning abinõude väljatöötamisele, millede eesmärgiks on riisumisi soodustavate põhjuste ja tingimuste kõrvaldamine.

Seega loovad rahvakohtu organiseerimise ja korralduse põhimõtted eeldused kohtu aktiivseks ja loovaks tegevuseks võitluses sotsialistliku omanduse kaitsmise ja kindlustamise eest.

Rahvakohtunik, kes on endale põhjalikult selgeks teinud need tähelepanuväärsed ideed, mis sisaldavad neid nõukogude õigusemõistmise põhimõtteid, ja tuginedes neile, abistab aktiivselt riigil kindlustada nõukogude korra majanduslikku alust — sotsialistlikku omandust.

Rahvakohus, lahendades konkreetseid kriminaalasju õigeaegselt ja õigesti, annab otsustava löögi sotsialistliku omanduse riisujatele.

Kohtunikule ei piisa sellest, kui ta teab seadusi, mis määravad sotsialistliku omanduse riisujate vastu peetava võitluse meetodeid ja abinõusid. Kohtunik õpib süstemaatiliselt tundma riikliku ja ühiskondliku vara kaitsmise organisatsiooni.

Teatavasti on materiaalsete väärtuste õigel arvestusel suur tähtsus nende säilivuse tagamiseks. Seepärast süvenevad rahvakohtunikud tähelepanelikult arvestuse iseärasustesse ettevõtteis, kolhoosides, sovhoosides ja masina-traktorijaamades.

Rahvakohtud, organiseerides võitlust riikliku ja ühiskondliku vara säilitamise eest, pööravad tõsist tähelepanu põhjuste ja tingimuste kõrvaldamiseks, mis soodustavad sotsialistliku omanduse riisumist neis asutustes ja ettevõtetes, kes oma tegevuse iseloomu järgi on kutsutud tegema töötajate laiade hulkade vajaduste rahuldamist (kaubandus- ja varustamisorganid jne.).

Mitmekülgne on rahvakohtute töö riikliku ja ühiskondliku vara kaitsmisega seotud küsimuste selgitamisel ja lahendamisel. Kohus peab arvestama riisumise asjade iseärasusi sotsialistliku majanduse selles või teises harus. Materiaalsete väärtuste arvestuse korraldamine, nende säilitamise organi-

seerimine, kontroll-revisjoni töö meetodid — kõigel sellel on oma iseärasused rahvamajanduse mitmesugustes harudes.

Selleks, et lahendada ühe või teise isiku süü või süütuse küsimuse, tuleb kohtul põhjalikult tutvuda kõigi nende asjaoludega.

Tihti astuvad rahvakohtu ette sotsialistliku omanduse riisujad, kes püüavad mitmesugusel viisil maskeerida oma kuritegelikke toiminguid. Ühtedel juhtudel toetuvad kinnipüütud sulid, et pääseda vastutusest, materiaalsete väärtuste halvale arvestusele, mõnikord aga võtavad raiskajad abiks fiktiivsete aktide koostamise «puudujääkide» kohta, mis nagu oleksid tekkinud vedudel. Teistel juhtudel ei ole kurjategijail, teades neid ootavast karmist karistusest, midagi selle vastu, et end «süüdi tunnistada» «hooletuses» ja «puudulikus valves», väärtuste juhuslikus «riknemises» jne.

Rahvakohtul tuleb konkreetse asja arutamisel tähelepanelikult tundma õppida kõiki asjaolusid, et paljastada ja karistada tõelist kurjategijat ning mitte anda temale võimalust pääseda nõukogude õigusemõistmise karistavast käest.

Bolševistlik valvatus ja leppimatus heasüdamlikkuse vastu võimaldavad rahvakohtul aktiivselt kindlustada sotsialistlikku omandust.

On teada, et võitlus sotsialistliku omanduse puutumatus eest riikliku ja kooperatiivse kaubanduse organeis, tööstuses, sovhoosides, masina-traktorijaamades ja kolhoosides omab erilist tähtsust.

Neisse riiklikesse ja kolhooslik-kooperatiivsesse organisatsioonidesse koondub materiaalsete väärtuste põhiline hulk. Seepärast on võitlus riigi ja ühiskondliku vara riisumiste ja raiskamiste vastu rahvakohtu tähelepanu keskpunktis.

Võitlus riisumise vastu riikliku ja kooperatiivse kaubanduse organeis. Seltsimees Stalin juhtis tähelepanu suurele tähtsusele, mida omab riiklik ja kooperatiivne kaubandus, mille ülesandeks on kindlustada töörahva hulkade suurenenud tarvete rahuldamist.

Võib julgesti ütelda, et kaubanduslike organisatsioonide korralduses olevate kõigi materiaalsete väärtuste puutumatus kindlustamine on üks tähtsaid tingimusi, mis aitab kaasa nende ees seisvate ülesannete täitmisele.

Korra loomine, mille juures iga nõukogude kopikas oleks arvele võetud ja suunatud oma otsese ülesande kohaselt, tugevdab ja laiendab kaubakäivet, soodustades seega nõukogude rahva edaspidise jõukuse tõusu.

Rahvakohtud karistavad otsustavalt väiksemagi katse eest omastada sotsialistlikku omandust riiklikus ja kooperatiivses kaubanduses.

Arutades riisumise asju kaubandusvõrgus, süvenevad rahvakohtud kaubandusettevõtete töösse, et lõpuni välja selgitada kiskjaliku tegevuse vorme ja meetodeid, milliseid kasutavaid ühiskonnavastased elemendid, kes mõnikord on tunginud nõukogude kaubandusorganisatsioonidesse.

Nii, näiteks, omastas kodanik H., töötades ühe kaubastu agendina temale usaldatud materiaalseid väärtusi 5044 rbl. eest ja kuriteo varjamise eesmärgil pani toime rea võltsimisi. Rahvakohus, arutades seda asja, uuris põhjalikult kodanik H. töötingimusi. See võimaldas kohtul täielikult paljastada kurjategijat. Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse § 3 mõisteti kodanik H. 7 aastaks kinnipidamisele paranduslike tööde laagris ühes temale isiklikult kuuluva vara konfiskeerimisega.

Kodanik I., töötades kaubatundjana ühes tarbijate kooperatiivide rajooniliidus, omastas materiaalseid väärtusi 4000 rbl. eest. Vastutusele võetuna esitas ta kohtule mitmesuguseid «dokumente», mis pidid tõendama tema «süütust». Muuseas esitas kohtualune administratsiooni käskkirjad selle tõenduseks, nagu oleks vastutus materiaalsete väärtuste säilitamise eest lasunud teistel töötajatel.

Rahvakohus ei piirdunud nende dokumentide vormilise tutvumisega. Kohus õppis üksikasjaliselt tundma tarbijate kooperatiivide rajooniliidu laos olevate väärtuste arvestuse ja säilitamise tingimuste faktilist olukorda, ja sel kombel läks temal korda paljastada kodanik I. kooperatiivse omandi riisumises. Raskaja mõisteti kinnipidamisele 5 aastaks paranduslike tööde laagris.

Ühes kohalikus kaubastus omastasid kaks töötajat suurema rahasumma, mis oli usaldatud neile kui ametiisikutele. Kasutades seda, et kaubanduslikus ettevõttes, kus nad kuriteo toime panid, kehtis töötajate niinimetatud solidaarne vastutus, püüd-

sid nad veeretada vastutust raha puudujäägi eest teistele kaastöölisele. Kui rahvakohus oleks asjasse vormiliselt suhtunud, siis poleks ta suutnud paljastada tegelikke kurjategijaid ja süüpinki oleksid sattunud süüta inimesed. Kuid kohus uuris põhjalikult kõiki asjaolusid ning kohtuliku uurimise käigus real dokumentidel leiduvate allkirjade õigesti läbiviidud ekspertsiisi ning kurjategijate töö ja väljaspool tööd ülalpidamise põhjaliku selgitamise tulemusena läks kohtul korda mitte üksnes paljastada kurjategijaid, vaid ka juhtida kaubastu tähelepanu sellele, kuidas kõrvaldada puudused tema töös, mis soodustavad kurjategijatel toime panna riigivastaseid tegusid.

Real juhtudel sõidavad rahvakohtud välja asjaoludega tutvunemiseks kuriteo toimepaneku kohale. See võimaldab kohtul täpsemalt välja selgitada olukorda ja jõuda õigetele järeldustele.

Ühes kaubandusorganisatsiooni kaupluses riisuti süstemaatilisel materiaalseid väärtusi rohkem kui kahe aasta jooksul. Ent korduvalt toimepandud revisjonid ei selgitanud tõelist seisukorda. Sotsialistliku omandi riisujad, saades juba aegsasti teateid eelseisvaist revisjonidest, võtsid tarvitusele abinõud raiskamiste varjamiseks. Kaupluse üksikute töötajate signaalide järgi õnnestus uurimisorganitel siiski jälile sattuda kurjategijatele, kelle juures leiti palju kaupa, mis kuulusid kauplusele. Sotsialistliku omanduse riisujad N. ja S. astusid kohtu ette. Nad püüdsid igasuguste kavalate võtete abil petta kohut ja «tõestada» oma süütust, tuues esile mitmesuguseid versioone. Nad rääkisid, et kaupade puudujääk kaupluses on tingitud laoruumide halvast seisukorrast, mille tõttu osa kaubast olevat kõlbmatuks muutunud. N. ja S. avalduse järgi kandsid nad selle kauba arvelt maha kui kõlbmatu. Veel enam, leidis inimesi, kes seda vale versiooni kohtus kinnitasid. Rahvakohus sõitis kohale, vaatas laoruumid läbi ja tegi kindlaks, et kohtualuste väited on täiesti alusetud. Pärast seda läks kohtul korda kindlaks teha, et kauba «riknemise» kohta koostatud aktid olid võltsitud.

Rahvakohus mõistis sotsialistliku omanduse riisujad kinnipidamisele paranduslike tööde laagris 20 aastaks ühes vara konfiskeerimisega. Kohtuotsus võeti vastu heakskiitmisega kaubandusettevõtete töötajate koosolekul.

Võitlus sotsialistliku omanduse riisujate vastu tööstuses. Meie nõukogude sotsialistlik tööstus on peamiseks ja juhtivaks jõuks kogu NSV Liidu rahvamajanduses. Iga aastaga laiendab ta oma materiaalseid fonde. Väärtuste säilitamine igas üksikus ettevõttes on riigi valitsemisorganite kõige esimene ülesanne.

Rahvakohtud osutavad aktiivset abi sotsialistliku omanduse kindlustamisele tööstuses.

Tööstusettevõtteis asettleidnud riisumise asjade arutamisel seavad rahvakohtud endile ülesandeks mitte ainult karistada süüdlasi, vaid pööravad ka erilist tähelepanu ühe või teise ettevõtte spetsiifilistele töötingimustele. Rahvakohus arvestab üksikutes tööstusharudes materiaalseste väärtuste arvestuses ja säilitamises esinevaid erinevusi.

Ühes kohaliku tööstuse ettevõtte mõningates tsehhides kadus süstemaatiliselt hinnalist tehnilist varustust. Pika aja jooksul ei läinud korda kindlaks teha süüdlasi. Lõpuks õnnestus uurimisorganitel avastada tehase tehnilise varustuse mõningaid riisujaid. Süüdlased mõisteti rahvakohtu poolt igaüks 12 aastaks paranduslikesse töölaagritesse. Varsti aga saabusid samasse rahvakohtusse analoogilised asjad. Siis ei piirdunud rahvakohus nende asjade arutamisega ja tegi määruse riisumisi soodustavate tingimuste väljaselgitamiseks tööstuses. Tehti kindlaks, et karistamatu ja süstemaatiline instrumentide vargus osutus võimalikuks seetõttu, et tehase valve mõned töötajad ei täitnud oma ametikohust, üksikud nendest aga võtsid ise osa riisumistest.

Kurjategijad said raske karistuse. Ühtlasi kohtu poolt seoses sellega tarvitusele võetud abinõude tulemusena muudeti valveteenistuse korda, mille järele lõppesid riisumise juhud tehases.

Ühes rahvakohtus sattusid süüpinki margariini tehase kolm töötajat. Neid süüdistati selles, et omavahelisel kokkuleppel nad viisid välja tehase territooriumilt suure koguse rasva.

Kohtus eitasid süüalused kategooriliselt oma süüd. Siiski paljastati süüdlased osavalt läbiviidud uurimise tagajärjel. Süütõendina figureerisid nii dokumendid, kui ka tunnistajate ütlused. Kohus avaldas läbiotsimise protokoll, akti rasva puudujäägi üle, kuulas üle tunnistajad, kes nägid kohtualuseid, kui viimased kandsid välja tehasest rasva jne. Nii paljastati

samm-sammult kurjategijad, mille tulemusena sai mitte ainult kohtule, vaid ka igale kohtusaalis viibijale selgeks, et süüpingis on need, kes riisusid rahva vara. Ja kui rahvakohus kuulutas otsuse, millega mõistis kõik kurjategijad 10 aastaks paranduslikesse töölaagrisse, kiitsid kohtusaalis viibijad täielikult heaks kohtuotsuse.

Ühtlasi juhtis rahvakohus tehase direktori tähelepanu vajadusele võtta tarvitusele abinõud, mis teeksid võimatuks vargused tehases. Muuseas pandi ette tugevdada tehase valvet. Kohtu ettepanek leidis täitmist.

Rahvakohtud, arutades konkreetseid asju riikliku vara riisumise kohta ettevõtetes, paljastavad isikuid, kes soosivad kurjategijaid.

Rahvakohtus oli arutusel T. ja S. süüteoasi. Neile pandi süüks seda, et nad olid riisunud tooteid ligi 7000 rbl. väärtuses.

Kohtuliku uurimise käigus selgitas kohus välja, et T. ja S. riisusid süstemaatiliselt riiklikku vara, kuid selle tsehhi administratsioon, kus töötasid kohtualused, ei märganud produktiooni puudujääke.

Rea tunnistajate ülekuulamise tagajärjel tegi kohus kindlaks T. ja S. lähemad suhted tsehhi meistri H-ga, kelle ülesandeks oli valmisproduktiooni vastuvõtmine. Kohtu poolt kindlaks tehtud faktide tõttu võtsid kohtualused T. ja S. õigeks, et tsehhi meister H., teades toimepandavaist riisumistest, ei võtnud tarvitusele mingisuguseid abinõusid nende paljastamiseks. Rahvakohus mõistis T. ja S. 15 aastaks kinnipidamisele paranduslikus töölaagris ning tegi määruse H. kriminaalkohtulikule vastutusele võtmiseks. Rahvakohtu otsus võeti kohalviibivate tööliste poolt vastu üksmeelse heakskiitmisega.

Võitlus riikliku omanduse riisumiste vastu sovhoosides ja masina-traktorijaamades. Sovhoosid ja masina-traktorijaamad on sotsialistlikud ettevõtted. Neil on komplitseeritud majapidamine, mis on varustatud uusima tehnikaga. Seaduslikkuse range järgimine masina-traktorijaamade ja sovhooside tegevuses omab suurt poliitilist tähtsust. Rahvakohtud, arutades üksikuid asju riisumiste kohta sovhoosides ja masina-traktorijaamades, selgitavad materiaalsete väärtuste hoidmise ise-

ärasusi üksikutes sovhoosides, ladudes, masina-traktorite töökodades jne.

Ühes sovhoosi osakonnas avastati suurem piimaproduktide riisumine. Vastutusele võetud isikud, viidates puudustele, mis nagu leiduksid aruandluses, püüdsid pääseda vastutusest.

Rahvakohus, kes asja arutas, uuris põhjalikult kõiki olemasoleva aruandluse vorme ja tegi kindlaks, et riisujad, soovides maskeerida oma kuritegusid, seadsid sisse uue aruandluse liigi, milles ei peegeldunud täielikult sissetulev produktioon. Rahvakohus, süüdlasi vastavalt seadusele süüdi mõistes, juhtis tähelepanu sovhoosi pearaamatupidamise halvale tööle.

Pärast seda võttis sovhoosi direksioon tarvitusele abinõud aruandluse organisatsiooni puuduste kõrvaldamiseks ja teistes sovhoosi osakondades.

Ühes masina-traktorijaamas leidis aset mõne traktori tööseisak bensiini puudusel. Raamatupidamise arvestuste järgi pidanuks bensiini laos olema, kuid tegelikult seda ei olnud. Lao juhataja J., kokkuleppel ühe teise varustuse alal töötajaga, kõrvaldas süstemaatiliselt bensiini ja müüs seda turul. Bensiini riisumise asja arutas rahvakohus otseselt masina-traktorijaamas. Kohtus tehti kindlaks, et need riisumised said võimalikuks seetõttu, et laojuhataja tegevust ei kontrollitud vajalikul määral. Rahvakohus juhtis sellele masina-traktorijaama direksiooni tähelepanu.

Bensiini kõrvaldajad mõisteti kohtu poolt süüdi. Masina-traktorijaama direktor karistas distsiplinaarkorras neid töötajaid, kes rikkusid oma ametikohust.

Võitlus ühiskondliku omanduse riisumise vastu kolhoosides. Suurt ja mitmekülgset tööd teostavad rahvakohtud kolhoosliku omandi säilitamise alal.

Partei on alati rõhutanud võitluse tugevdamise vajadust kolhoosliku vara pillamise ja kõrvaldamise vastu.

Rahvakohtud reageerivad täiesti õigesti otsustavalt üksikute põllumajanduslike organite tegevusetusele kontroll-revisjoni töö läbiviimisel. Ühiskondliku vara arvestuse lohakile jätmine võimaldab kuritegelikel elementidel karistamatult kõrvaldada kolhoosi vara.

Ühe kolhoosi laost produktide riisumise asja arutamisel tegi rahvakohus kindlaks, et riisumist toimetati süstemaatiliselt

pikema aja vältel. Kohus juhtis tähelepanu sellele faktile, et kolhoosi revisjonikomisjon ei ole õigeaegselt avastanud neid riisumisi.

Rahvakohus, karistades kolhoosi vara riisujaid, tõstis ühtlasi kohalike organite ees küsimuse vajaduse kohta parandada rajooni põllumajandusosakonna kontroll-revisjoni tööd.

Kolhoosliku omandi riisumise asjade läbivaatamisel pööravad rahvakohtud täiesti õigesti tähelepanu mitte ainult kolhoosliku vara otseste riisujate paljastamisele, vaid ka riisumiste organiseerijate kindlakstegemisele.

Ühes rahvakohtus arutati laohoidja P. ja majandusala juhataja J. süüteo asja kolhoosi teravilja kõrvaldamise pärast. Selle asja arutamise ajal tegi rahvakohus kindlaks, et kõrvaldamise faktilised organiseerijad — kolhoosi raamatupidaja ja kolhoosi brigadiir — ei olnud vastutusele võetud.

Rahvakohus oskas riisumise organiseerijaid paljastada seetõttu, et ta üksikasjaliselt välja selgitas, millistes tingimustes ja missugusel transpordil veeti kõrvaldatud teravilja. Hiljem mõisteti karm karistusemäär mitte ainult kolhoosi teravilja otsestele riisujatele, vaid ka selle kuriteo organiseerijatele.

Rahvakohtu valvsus sotsialistliku omanduse riisumise asjade läbivaatamisel on selle kuriteo liigi vastu võitlemise üks tähtsamaid tingimusi.

Ühes rahvakohtus oli läbivaatamisel kolhoosniku M. süüteo asi kolhoosi teravilja varguses.

Kohtus jutustasid mõned tunnistajad, et see ei ole mitte ainus vargus kolhoosis, et kohtualune on oma kuritegelikes toimingutes seotud veel teiste isikutega.

Rahvakohus saatis asja tagasi täiendavaks eeluurimiseks. Uurimisorganid, tuginedes tõenditele, mis saadud kohtuistungil, paljastasid kolhoosi omandi riisujate rühma. Rahvakohus mõistis kõigile riisumises süüdi olevaile isikuile mitmesugused karistused.

Nõukogude inimeste abi rahvakohtutele võitluses sotsialistliku omanduse riisumistega. Nõukogude riigis on hoolitsus sotsialistliku omanduse säilitamise ja kokkuhoiu eest üldrahvalikuks asjaks. On olemas arvukaid fakte sellest, et Nõukogude kodanikud mitte ainult ei teata kuritegudest, mis neile

on teatavaks saanud, vaid ilmutavad ka meie inimestele omast valvsust ja aitavad vältida valmistuselolevaid kuritegusid.

Uraali ühes linnas märkas tööline K., õhtusest vahetusest koju minnes, et kaupluse vaateakna klaasi osa on välja lõigatud. See paistis töölisele äärmiselt kahtlasena, seda enam, et kauplus oli sel ajal juba suletud. Tööline K. hakkas tähelepanelikult vaatlema olukorda. Ta pani tähele, et mõningad tundmatud isikud kaupluse juures käituvad kuidagi iseäralikult. Tööline teatas kohe oma kahtlustest vastavatele võimuorganitele.

Nagu selgitas järgnenud uurimine, osutusid töölise K. kartused täiesti põhjendatuks. Tehti kindlaks, et kolm varast püüdsid toime panna suuremat kaupade riisumist kauplusest. Vargad olid varunud aegsasti auto nende poolt riisuda kavatsatud kauba äravedamiseks.

Sotsialistliku omanduse riisujad paljastati ja hiljem mõisteti neile rahvakohtu poolt karm karistus.

Ehk veel teine mitte vähem iseloomulik fakt. Kolhoosi rehepeksu kohale jäi pärast rehepeksmist mõni tonn väljavedamata teravilja. Kolhoosi brigadiir oma lohakuse tõttu ei kindlustanud selle teravilja valvet.

Kaks kolhoosnikut, J. ja T., märkasid kolhoosi farmist õhtul hilja tagasi tulles, et rehepeksupaigast mitte kaugel on üksikmaapidaja S. Teades, et üksikmaapidajal S-il ei olnud mingit tarvidust sel ajal viibida kolhoosi rehepeksukoha juures, otsustasid kolhoosnikud J. ja T. jälgida tema käitumist. Varsti märkasid nad, et S. roomas kolhoosi teravilja juurde ja hakkas seda kotti puistama. Kolhoosnikud tabasid varga kuriteo toimepaneku kohal ja teatasid sellest kolhoosi juhatajale ja külanõukogu esimehele.

Hiljem selgus, et S. on juba ka varem tegelnud kolhoosi omandi vargusega.

Rahvakohus mõistis varga 12 aastaks kinnipidamisele paranduslikes töölaagrites.

Nõukogude inimene on eluliselt huvitatud sellest, et mitte lubada vargusi või lohakat suhtumist ühiskondlikusse varasse. Ta teab, et ühiskonna rikkusest sõltub tema isiklik heaolu. Nõukogude seadus, kajastades rahva taht, teeb igale kodanikule kohuseks viivitamatult teatada vastavatele võimu-

organitele riikliku ja ühiskondliku vara riisumise või riisumise katsete faktidest.

See nõukogude inimest iseloomustav joon on hästi esile toodud Stalini preemia laureaadi Semjon Babajevski romaanis «Kuldtähe kavaler».

Naiskolhoosnik Lukerja Iljinitšna läks jalgsi rajooni keskusse, et jutustada rajooni täitevkomitee esimehele mõnede isikute katsest laiali tassida kolhoosi vilja.

«Jutustage, kuidas see kõik oli, ja üksikasjalisemalt. Ma ei ütle kellelegi, et ma seda teilt teada sain.»

«Mida's sa kardad? Kõnele kõigile, et mina sulle seda ütlesin. Oma sõnadest ma ära ei ütle, sest näen neis puhta paljast tõde...»

Jutustanud sellest, mil viisil kolhoosivastane element tahtis ära saherdada kolhoosi teravilja, jätkas Lukerja Iljinitšna: «...Kogu õõ ei maganud, aina mõtlesin... Hommikul tõusin üles, pidasin Glašaga nõu — ja läksin rajooni.»¹

Lukerja Iljinitšna algatusel paljastati rea isikute kuritahtlik tegevus kolhoosis.

Riik ei või leppida selle seisukorraga, et üksikud isikud, teades sotsialistliku omanduse riisumisest, jäävad asjast mitte ainult kõrvale, vaid sisuliselt aitavad kaasa riisujatel karistusest pääseda ja karistamatult jätkata oma kuritegelikke toiminguid.

Tähtsa ülesande pani 1947. aasta 4. juuni seadlus rahva-kohtutele võitluses isikute vastu, kes ei teata võimuorganitele riigi või ühi-konna vara kindlasti teadaolevast ettevalmistatavast või toimepandud riisumisest.

Mitteteataja saadab korda raske kuriteo nõukogude ühiskonna ja riigi ees.

Uhe kolhoosi kolm liiget varastasid omavahelisel kokkuleppel ligi tonni kolhoosi teravilja. Kolhoosnik P. teadis sellest kindlasti, kuid ei teatanud kellelegi.

Rahvakohus arutas asja kolhoosis. Kohtus viibijad kolhoosnikud kiitsid palavalt heaks kohtuotsuse, millega otsesed vargad ja samuti ka mitteteataja P. süüdi mõisteti.

Suur on kohtuotsuse jõud ja tema kasvatuslik tähtsus. Rah-

¹ S. Babajevski, Kuldtähe kavaler. Tallinn, 1950, lk. 384—385.

vakohus arutab tähelepanelikult läbi kõik asja olustiku, kaalub kõik «poolt» ja «vastu» ja võtab vastu õige, selge ja arusaadava otsuse, mis on rajatud ümberlükkamatutele tõendeile.

Oskuslikult läbiviidud kohtuprotsess etendab tähtsat osa riisumiste vältimisel.

Rahvakohtute töö tähtsaks vormiks sotsialistliku omanduse kindlustamise alal on nõukogude seaduste süstemaatiline propaganda. Tööstusettevõtete, masina-traktorijaamade, sovhooside tööliste ja kolhoosnikute koosolekutel selgitavad rahvakohtunikud töötajatele sotsialistliku omanduse kaitsmise seaduste tähtsust, näidates oma rajooni, vabrikute, kolhooside konkreetsete näidete varal, missugused puudused esinevad rahva vara säilitamisel.

Arutades seda või teist konkreetset asja, uurib rahvakohus hoolikalt kõiki asjaolusid, mis on seotud kuriteo kordasaatmisega. Tema eest käivad läbi tunnistajatena ettevõtete, asutuste ja kolhooside töötajad, rahvamajanduse mitmesuguste harude spetsialistid. Kõik nad annavad kohtule palju tähtsaid andmeid tingimustest ja põhjustest, mis soodustasid mitmesugust liiki riisumisi.

Neid andmeid arvestatakse kohtu poolt konkreetse kriminaalasia läbivaatamisel ja kasutatakse ära sotsialistliku omanduse säilitamise parandamise abinõude väljatöötamisel.

Selles suhtes etendavad tähtsat osa rahvakohtute poolt tarvilikel juhtudel kohtuotsusele täiendavalt tehtavad määrused, millistes kohus märgib ära tema poolt ühe või teise ettevõtte ja organisatsiooni töös avastatud puudusi. Nende määruste signaalide järgi majandusorganid võtavad tarvitusele vastavad abinõud.

Kui konkreetse asja läbivaatamisel kohus jõuab järeldusele, et ettevõttes või asutuses ei ole küllaldaselt organiseeritud avalik arvamus sotsialistliku omanduse säilitamise küsimuste ümber, siis teatab ta sellest kohalikele ühiskondlikele organisatsioonidele.

Marksismi-leninismi klassikute geniaalsete teoste põhjalik tundmaõppimine omab esmajärgulist tähtsust rahvakohtute oskuslikus ja poliitiliselt sihikindlas võitluses sotsialistliku omanduse edaspidise kindlustamise pärast.

Rahvakohtunikud ühendavad ametiülesannete täitmise oma poliitiliste teadmiste rohkendamisega, edukalt omandades Lenini-Stalini suurt õpetust.

See kõik aitab rahvakohtutel anda tabavaid lööke ühiskonnastastele elementidele, kes püüavad rikastuda rahva vara arvel.

Pidades võitlust riikliku ja ühiskondliku omanduse kaitsmise eest, annavad rahvakohtud oma panuse meie maal kommunismi ülesehitamise suurde üritusse.

Vastutav toimetaja A. Saan.

Tehniline toimetaja E. Ridala.

Ladumisele antud 31. X 1951. Trükkimisele antud 12. XI 1951. Trükiarv 10 000. Paber 56:79, $\frac{1}{16}$. Trükipoognaid 2,25. Arvutuspoognaid 1,94. MB-17606. Tellimise nr. 3339. Trükikoda „Ühiselu“, Tallinn, Pikk tn. 40/42.

На эстонском языке

Hind 70 kop.

7h

Trükiviga

Lk.	Rida	On trükitud	Peab olema
31	13. ülalt	ja teis-	ka teis-

70 kop.

A-19214-
II

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00448154 7